

Kirjoitus julkaistiin Helsingin Sanomien Vieraskynä-osastossa 5.12.2008.

Taluskriisi pakottaa bisneskoulut tarkistamaan opetuksensa sisältöä

Amerikassa on alettu pohtia, ovatko kauppakorkeakoulut osasyllisiä taluskriisiin, koska ne eivät ole opettaneet opiskelijoilleen oikeanlaisia arvoja ja menetelmiä, kirjoittaa Jaakko Aspura.

Parhaillaan käynnissä oleva kansainvälinen finanssikriisi merkitsee vakavaa pysähtymisen paikkaa myös korkeakouluille, vaikka professorit ja opiskelijat eivät joudukaan ensimmäisinä luopumaan viroistaan ja opiskelupaikoistaan.

Finanssimaailman keskuksessa New Yorkissa huomio kiinnittyy erityisesti kahteen korkeakouluun koskevaan huolenaiheeseen. Ensinnäkin kriisi vaikuttaa suoraan amerikkalaisiin yliopistoihin. Toiseksi yliopistoja ja erityisesti kauppakorkeakouluja eli niin sanottuja bisneskouluja voidaan pitää osasyllisinä finanssikriisiin.

Amerikkalaisten korkeakoulujen kampeuksilla ollaan silmälläpidettäväksi kriisin vaikutuksista kouluun. Tämä johtuu siitä, että ne rahoittavat toimintansa pääosin opiskelijoilta perimillään lukukausimaksuilla. Luottokriisi on heikentänyt opiskelijoiden maksukykyä.

Esimerkiksi parhaiden yliopistojen lukukausimaksut ovat jopa 50 000 dollaria vuodessa; nelivuotisen tutkinnon hinnaksi voi siten tulla yli kaksisataatuhatta dollaria.

Yleensä opiskelijat rahoittavat opintonsa pitkälti lainarahalla, mutta taluskriisin aikana lainaa on vaikea saada myös opintoihin. Opiskelijoiden ongelmaa pahentaa se, että yleisen taloustilanteen heikentyessä heidän on valmistuttuaan entistä vaikeampi saada hyvin palkattua työtä tai työtä ylipäänsä, mikä vaikeuttaa lainojen takaisinmaksua.

Tilanne on pahin bisneskouluissa ja niissä erityisesti rahoituksen laitoksilla. Finanssisektorin kukoistaessa rahoituksen opiskelijat suorastaan revittiin kouluista suuripalkkaisiin töihin.

New Yorkissa valmistuville opiskelijoille saatettiin tarjota yli 100 000 dollarin vuosipalkkoja usein yhdistettynä tuhansien dollarien bonuksiin, jotka maksettiin työsopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Nyt nämä ajat ovat ohi, ja monet opiskelijat tuntevat paniikinomaista epävarmuutta tulevaisuudestaan.

Opiskelijoiden maksuvaikeudet ja opiskelemaan pyrkivien määrän vähentyminen huolestuttavat myös yliopistojen johtoa ja professoreita. Jos lukukausimaksutulot ovat vaarassa, myös tutkimus, opetus ja jopa työpaikat ovat vaarassa.

Suomalaisilla korkeakouluopiskelijoilla – kuten myös korkeakoulujen työntekijöillä – onkin syytä olla kiitollisia siitä, että suomalainen korkeakoulujärjestelmä on opiskelijoille maksuton ja suhteellisen riippumaton luottolamasta. Vaikka mieluisan työpaikan saanti voi meilläkin vaikeutua, kukaan tuskin joutuu jättämään opintojaan kesken tai luopumaan perus- tai jatko-opinnoista taluskriisin takia.

Bisneskouluissa Yhdysvalloissa on vihdoin alettu pohtia myös kysymystä, ovatko oppilaitokset itse osasyllisiä taluskriisiin, koska ne eivät ole opettaneet opiskelijoilleen oikeanlaisia arvoja, asenteita, teorioita ja toimintamalleja. Tämä kysymys on syytä ottaa vakavasti myös suomalaisissa kauppakorkeakouluissa.

Nyt tarvittaisiin ensinnäkin oikeaa asennekasvatusta liiketalouden opiskelijoille.

Vääristä asenteista ja arvoista on kysymys esimerkiksi silloin, kun yrityksen johtajat ja työntekijät ottavat yrityksen lukuun tietoisesti riskejä, jotka lyhyellä aikavälillä ehkä hyödyttävät sekä yritystä että heitä itseään, mutta ajan oloin aiheuttavat tappioita, jotka jäävät yrityksen yksin kannettaviksi.

Opportunistinen riskinotto rikastutti viime vuosina monet johtajat opporikkaiksi ja kuplan lopulta puhjettua köyhdytti heidän päämiehensä eli työnantajayritykset ja niiden omistajat jopa konkurssiin asti.

Tällaisesta narrimaisesta välinpitämättömyydestä on pyrittävä eroon, vaikka se onkin ihmisten luontaisen ahneuden takia vaikeaa. Tämä on haaste kauppakorkeakouluille.

Lisäksi liiketalouden tutkijoiden on tulevaisuudessa pystyttävä tarjoamaan yrityksille ja niiden omistajille parempia menetelmiä yritysten ja johdon toiminnan valvomiseen – governanssiin – sekä riskienhallintaan. Myös tässä tehtävässä olemme viime vuosina ilmiselvästi epäonnistuneet – ja pahasti.

JAAKKO ASPARA

Kirjoittaja on kauppatieteiden tohtori ja parhaillaan vierailevana tutkijana New York Universityssä.